অসমীয়া ভাষা, সাহিত্য-সংস্কৃতি আৰু

মামণি ৰয়ছম গোস্বামী

সম্পাদনা । ড° তৰালি গগৈ

Scanned with CamScanner

সূচীপত্ৰ

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৰা হাওদা' ১
স্বাতী কিৰণ

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাসত নাৰীৰ আত্মপৰিচয়ৰ চেতনা ২৩
প্ৰণৱ ফুকন
ড° প্ৰাপ্তি ঠাকুৰ

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'মামৰে ধৰা তৰোৱাল' উপন্যাসৰ গদ্যশৈলী... ৩৩
ড° বৰ্ণালী বৰঠাকুৰ
দ্বীপেন নাথ

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাসৰ ভাষিক প্ৰসংগ বিচাৰ ৪৫
শান্ত্বনা দুৱৰা সন্দিকৈ

'আধালেখা দস্তাবেজ' ঃ জীৱন বীক্ষাৰ ব্যতিক্ৰমী প্ৰয়াস ৫৫
ড° জ্যোতিৰ্ময়ী ভট্টাচাৰ্য
বন্তি কলিতা

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ গল্পৰ নাৰী চৰিত্ৰ ড° দীপালি গগৈ ৬৪

নাৰীকেন্দ্ৰিক গল্প হিচাপে মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ... ৭১
অৰিন্দম বৰা

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'সংস্কাৰ' গল্পত প্ৰতিফলিত সমাজ ঃ ... ৮০
দেৱব্ৰত গগৈ

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাস 'নীলকণ্ঠী ব্ৰজ' আৰু ... ৮৯
ড° পৱন চন্দ্ৰ দত্ত
বিউতি বৰুৱা

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৰা হাওদা'... ৯৯
বিভাৰাণী দাস
শেৱালি শইকীয়া বৰদলৈ

Scanned with CamScanner

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা'... ১০৭
গীতালি বুঢ়াগোহাঁই

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ গল্প 'যাত্ৰা' ঃ এটি পৰ্যালোচনা ১১৩
ৰিজুমণি দত্ত

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা'... ১২২
পদ্মকুমাৰী গগৈ

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ ভাষাশৈলী ঃ 'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে... ১৩২
ড° নৱমী গগৈ

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাসত শ্ৰমিকৰ শোষণ-বঞ্চনাৰ ছবিৰ প্ৰতিফলন ১৪২
তাম্ৰপালি ৰাজকোঁৱৰ

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'অহিৰণ' উপন্যাসৰ বিষয়সাৰ ঃ এক অৱলোকন ১৫৩
শ্যামলী দলৈ

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'তেজ আৰু ধূলিৰে ধূসৰিত পৃষ্ঠা'... ১৬৩
ড° পিকুমণি চুতীয়া

মামৰে ধৰা তৰোৱাল উপন্যাসত প্ৰতিফলিত শ্ৰমিক শ্ৰেণীৰ... ১৭০
অঞ্জুমণি ফুকন

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'আধালেখা দস্তাবেজ' ঃ এটি বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন ১৭৭
ড° তৰালী গগৈ

সাহিত্যৰ সমাজতত্ত্বৰ আধাৰত 'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা'ৰ... ১৮৬
দিপ্তী বৰুৱা

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'থেং ফাখ্ৰী তহচিলদাৰৰ তামৰ তৰোৱাল'... ১৯৬
বিশ্বদীপা দাস

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাসৰ নাৰী চৰিত্ৰ ঃ এটি আলোচনা ২০৫
নিৰুপমা বড়া
ৰিমঝিম বৰা বৰুৱা
শেৱালী ডেকা
বিনোদ কোঁৱৰ

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাসত মানৱতাবাদ ২১১
ৰিংকুমণি গগৈ

Scanned with CamScanner

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাস 'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা'ত... ২২১
দেৱজিৎ দত্ত
'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা' উপন্যাসৰ বিষয়সাৰ ঃ এটি আলোচনা ২৩০
দিগন্ত ভৰালী
মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'নীলকণ্ঠী ব্ৰজ' আৰু 'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে... ২৪০
প্ৰতীম শইকীয়া
জুৰী বৰুৱা
সমীৰণ শইকীয়া
মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাসত শ্ৰমিক সমাজ ঃ এক বিশ্লেষণাত্মক... ২৫৩
পাপৰি বৰা
মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'দঁতাল হাতীৰ উঁয়ে খোৱা হাওদা' আৰু... ২৬১
যুগলজ্যোতি বৰা
ছেৰাৰী শৰ্মা
মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাসত সমাজ জীৱনৰ চিত্ৰ ঃ এটি সমীক্ষা ২৬৯
জোনটি দুৱৰা
মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ চুটিগল্প ঃ 'সংস্কাৰ' আৰু 'উদং বাকচ'... ২৭৭
সঞ্জীৱ কুমাৰ বৰা
লাৱণ্য বৰা
মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ গল্পত সমাজ জীৱনৰ চিত্ৰ ২৮৭
মালামণি গোস্বামী শৰ্মা
মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ গল্পত প্ৰকাশিত পুৰুষ চৰিত্ৰ — এক বিশ্লেষণ ৩০১
নয়নজ্যোতি ভূঞা
মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'উদং বাকচ' ঃ এটি চমু আলোচনা ৩০৯
দীপাৰাণী বৰুৱা
বিমান আৰন্ধৰা
মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ গল্পত নাৰী চৰিত্ৰ ৩১৬
ডেইজী বুঢ়াগোহাঁই
মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ 'উদং বাকচ' গল্পত প্ৰতিফলিত নাৰী মনস্তত্ত্ব... ৩২১
পাঞ্চুৰিকা শইকীয়া

Scanned with CamScanner

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাসত প্ৰতিফলিত নাৰী মনস্তাত্ত্বিক দৃষ্টিভংগী ৩৩০
নাচৰিণ বেগম

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাসত ব্যৱহৃত গদ্য ভাষা... ৩৪৬
প্ৰমোদ চন্দ্ৰ দাস

Adha Lekha Dastavej : Healing Through Confession ৩৬২
Krittika Gogoi

New woman in Dr. Indira Goswami's fiction:... ৩৬৭
Monsumi Sarma

The female voice in the novels of Mamoni Roisom... ৩৭১
Nandini Baruah

An Eco-Feministic Reading of Dr. Mamoni... ৩৭৬
Linashree Boruah
Mamta Sharma
Rima Rani Nath

Status of Women in Mamoni Raisom Goswami's Novels ৩৮৩
Rinku Dutta

Mamoni Raisom Goswami and Representation of... ৩৮৯
Namita Baruah
Dilip Hazarika
Deekshita Gohain

Body, Desire, Sexuality and Widowhood ৩৯৬
Dr. Lukumoni Goswami
Mr. Bhaskar Jyoti Hazarika

Scanned with CamScanner

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ উপন্যাসত সমাজ জীৱনৰ চিত্ৰ ঃ এটি সমীক্ষা

জোনটি দুৱৰা
হিন্দী বিভাগ
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

প্ৰস্তাৱনা ঃ

'ৰামধেনু' আলোচনীত (পঞ্চদশ বছৰ, দশম সংখ্যা, ১৯৬৩ চন) ইন্দিৰা গোস্বামীৰ ২১ বছৰীয়া যি গৰাকী ছোৱালীয়ে 'বীজাণু' নামৰ এটি চুটিগল্প লিখি অসমীয়া সাহিত্যত আত্মপ্ৰকাশ কৰিছিল, সেইগৰাকী ছোৱালীয়েই পৰৱৰ্তী সময়ত মামণি ৰয়ছম গোস্বামী নাম লৈ কেইবাখনো উপন্যাস লিখি বিশিষ্ট মননশীল ঔপন্যাসিক হিচাপে প্ৰখ্যাত হৈ পৰিছিল। ড° বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ পিছত জ্ঞানপীঠ বঁটাৰে সন্মানিত দ্বিতীয়গৰাকী অসমীয়া সাহিত্যিক আৰু অসমৰ প্ৰথমগৰাকী মহিলা লেখক ইন্দিৰা গোস্বামীয়ে সৰুৰে পৰাই সৃষ্টিশীল ৰচনাত সপোননিৱেশ কৰিছিল। গল্পকাৰ হিচাপেও তেওঁৰ আসন উচ্চত। গতিকে তেওঁক সৃষ্টিশীল গদ্য-সাহিত্যৰ মহান লেখিকা ৰূপে একেষাৰতে কৈ থ'ব পাৰি। তদুপৰি তেওঁ এগৰাকী ভাৱ গৱেষিকাৰূপেও প্ৰতিষ্ঠিত। মাধৱ কন্দলীৰ ৰামায়ণৰ সৈতে হিন্দী সাহিত্যৰ তুলসীদাসৰ ৰামায়ণৰ তুলনামূলক অধ্যয়ন গ্ৰন্থই তেওঁক ৰামায়ণী সাহিত্যৰ প্ৰসিদ্ধ ব্যক্তিৰূপে বিশ্বতে প্ৰতিষ্ঠিত কৰি তুলিছে। এই বিদুষী মহিলা গৰাকীৰ এই আলোচ্য কাকতখনিত কেৱল উপন্যাসিকা হিচাপেহে আলোচনাৰ মাজলৈ অনা হৈছে।

বিশ্ব সাহিত্যত যিসকল লেখক স্মৰণীয় হৈ ৰৈছে তেওঁলোকৰ সাহিত্যকৰ্মৰ প্ৰধান লক্ষ্য আছিল মানুহৰ কল্যাণ সাধন। সকলো প্ৰকাৰৰ অন্যায়, অবিচাৰ,

Scanned with CamScanner

A collection of seminar papers presented in a UGC sponsored national seminar organised by the department of Assamese, Furkating College, Edited by Dr. Tarali Gogoi & published by Furkating College in collaboration with Saraswati Prakashan, Golaghat.

সম্পাদিকা : ড° তৰালি গগৈ

প্ৰথম সংস্কৰণ : আগষ্ট, ২০১৬

© ফৰকাটিং মহাবিদ্যালয়, গোলাঘাট

ISBN : 978-93-82976-64-6

বেচ : ২০০ টকা (সাধাৰণ সংস্কৰণ)
৩৫০ টকা (পুথিভঁৰাল সংস্কৰণ)

বৰ্ণ বিন্যাস : সৃষ্টি গ্ৰাফিকছ
গুৱাহাটী - ০৩

মুদ্ৰক : আঙ্গিক প্ৰেছ
আমবাৰী, গুৱাহাটী-১

The responsiblity for the facts stated, opinion, expressed and conclusion drawn are entirely that of the author & editor. The publisher is not responsible for them.

Scanned with CamScanner

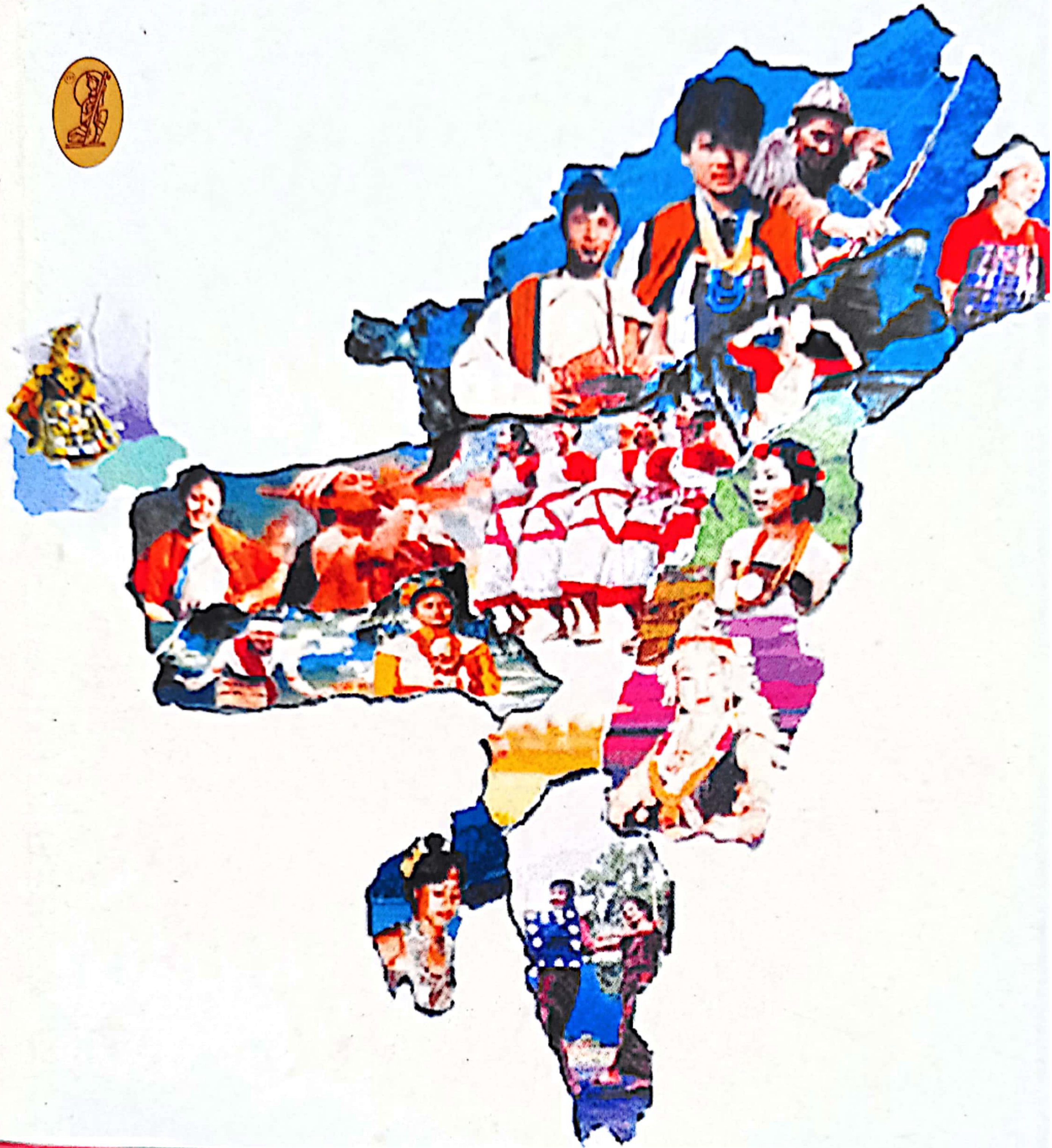

पूर्वोत्तर भारत का जनजातीय साहित्य

सम्पादक

डॉ. अनुशब्द

Scanned with CamScanner

अनुक्रम

पूर्वोत्तर एवं मध्य भारत के आदिवासियों की परम्परा एवं उनके प्रश्न
—रमणिका गुप्ता 11

पूर्वोत्तर भारत की राभा जनजाति की साहित्यिक सम्पदा
—डॉ. अच्युत शर्मा 18

उपेक्षित प्रश्न : जनजातीय भाषा सर्वेक्षण, संरक्षण
—प्रो. हेमराज मीणा 'दिवाकर' 30

मिसिंग जनजाति की लोक संवेदना
—डॉ. अनुशब्द एवं उन्मेषा कोंवर 34

न्यीशी जनजाति की वाचिक परम्परा
—डॉ. कुसुम कुंज मालाकार एवं चारु गोयल 44

भूमंडलीकरण तथा असम प्रान्त की भाषाओं एवं बोलियों के अस्तित्व का संघर्ष
—श्री कुल प्रसाद उपाध्याय एवं डॉ. जोनाली बरुवा 50

लोक-साहित्य में पूर्वोत्तर भारत का जनजातीय जीवन (बोडो, राभा और कार्बी जनजातियों के विशेष सन्दर्भ में)
—पूजा शर्मा 58

राजवंशी/गोवलपारिया लोकगीतों में कोच-राजबंशी जनजीवन
—मरमी राय बरुआ एवं बर्णाली बरदलै 73

असम के जनजातीय लोकनृत्य
—डॉ. परिस्मिता बरदलै 81

लोक-साहित्य में पूर्वोत्तर भारत का जनजातीय जीवन (मिसिंग जनजाति के लोकगीतों के सन्दर्भ में)
—मीरा दास 86

Scanned with CamScanner

पूर्वात्तर के जनजातिय साहित्य में वैश्विक चेतना
—मनोहरमयुम यमुना देवी 96

कार्बी जनजीवन में लोकगीत : एक अध्ययन
—डॉ. अब्दुल मान्नान 99

असम के लोकजीवन और मौखिक साहित्य एवं वाचिक लोकविद्या में निविङ सम्पर्क
—कंकणा सैकीया एवं गीतिका सैकीया 107

असमिया जनजीवन में लोककथाओं की भूमिका
—श्रीमती जोनटि दुवरा एवं सुमन गगै 120

तिवा जनजाति का समाज और संस्कृति
—जुपिटा पाटर 127

पूर्वोत्तर भारत की जनजातीय भाषाओं का साहित्य
—मीनाक्षी देवी 133

असम के समकालीन सांस्कृतिक समाज जीवन में नृगोष्ठीय चाह जनगोष्ठी की भूमिका
—श्रीमती बर्णाली बैश्य 138

लोकगीतों में जनजातीय जीवन : मिसिंग जनजीवन के सन्दर्भ में
—मालविका शर्मा एवं कसीरा जहाँ 145

जनजातीय समाज में नारी की स्थिति, मर्यादा, वेशभूषा और प्रसाधन सामग्री
—करबी देवी 155

असमिया लोकगीतों में जनजातीय जीवन
—श्री रिनु बरा 160

लोक-साहित्य और आदिवासी जीवन
—अनुराधा क्षेत्री 169

भारतीय लोकनाट्य रूपों में लोक-तत्व और शास्त्र (असम के 'अंकिया' नाट की रंगधर्मिता के सन्दर्भ में)
—मनोज कुमार सील एवं संदीप कुमार सिंह 176

ठेंगाल कछारी जनजाति का तोरा चिरा त्योहार और उनका संस्कार गीत : एक अध्यय
—डॉ. बाला लखेन्द्र 182

Scanned with CamScanner

असमिया जनजीवन में लोककथाओं की भूमिका

श्रीमती जोनटि दुवरा एवं सुमन गगै

प्रस्तावना

डॉ. हजारी प्रसाद द्विवेदी के अनुसार, ''लोककथा शब्द मोटे तौर पर लोक प्रचलित उन कथानकों के लिए व्यवहृत होता रहा है, जो मौखिक या लिखित परम्परा से क्रमशः एक पीढ़ी से दूसरी पीढ़ी को प्राप्त होते रहे हैं।''

प्राचीन काल से ही लोककथा के प्रति मानव-मन का प्रबल आकर्षण रहा है। इसकी उत्पत्ति उतनी ही पुरातन है जितना इस धरती की गोद में मानव। अपने परिवेश के प्रति मानव मन में जो भय, कुंठा, कौतूहल हुए, समय के साथ मानव को जो सीख मिली, कल्पना-सागर में तैरते हुए उसे जो आन्नद प्राप्त हुआ उन सब का समावेश लोककथा में हो गया है। दादी-माँ की गोद में बैठकर पोते-पोतियाँ आज भी जी लगाकर कथा सुनते हैं। बच्चों को सुलाने के लिए माताएँ कथा सुनाती हैं। लोककथा सुनने का शौक किस में नहीं है? कदाचित् इसी लोकगाथा का आधुनिक रूप कहानी है जो सारे संसार के साहित्य में उपलब्ध है।

मौखिक रूप के अतिरिक्त ऋग्वेद से लोककथाओं का लिखित रूप प्राप्त होता है। विभिन्न ब्राह्मण-ग्रन्थों, उपनिषदों, पुराण-उपपुराण, वृहत्कथा, कथा-सरित्सागर, पंचतन्त्र, हितोपदेश, बैताल-पचीसी, जातक-माला, जैन-कहानियाँ आदि इसी परम्परा की वाहक हैं। पश्चिमी देशों में भी फेबुल, फेयरी, फेबलियो, लीजेण्ड, मिथ आदि विभिन्न रूपों में लोककथाओं का प्रचलन हैं।

विश्लेषण

भारतवर्ष के अन्य प्रान्तों की तरह असम में भी लोककथा की प्राचीन परम्परा रही है। नरकासुर-कामाख्या की पौराणिक-कथा के पूर्व भी कदाचित् अन्य लोककथाओं का प्रचलन प्राचीन कामरूप में रहा होगा। असमिया लोक-साहित्य का विपुल भण्डार लोककथाओं से परिपूर्ण है। धीरे-धीरे विद्वानों की दृष्टि इस दिशा में गयी है। फलतः

Scanned with CamScanner

वाणी प्रकाशन
4695, 21-ए, दरियागंज, नयी दिल्ली 110 002
शाखा
अशोक राजपथ, पटना 800 004
फ़ोन : +91 11 23273167 फ़ैक्स : +91 11 23275710
www.vaniprakashan.in
vaniprakashan@gmail.com
sales@vaniprakashan.in

POORVOTTAR BHARAT KA JANJATIYA SAHITYA
Edited by Dr. Anushabd

ISBN : 978-93-5229-657-6
Criticism

© 2017 सम्पादक

प्रथम संस्करण
मूल्य : ₹ 450

इस पुस्तक के किसी भी अंश को किसी भी माध्यम में प्रयोग करने के लिए प्रकाशक से लिखित अनुमति लेना अनिवार्य है।

सिटी प्रेस, दिल्ली-110095 में मुद्रित

वाणी प्रकाशन का लोगो मक़बूल फ़िदा हुसेन की कूची से

Scanned with CamScanner